

Marijan BRADANOVIĆ – Ivan BRAUT

Frankapanska kapela krčke katedrale¹

Izv. prof. dr. sc. Marijan BRADANOVIĆ
Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci
Odsjek za povijest umjetnosti
Sveučilišna avenija 4, Rijeka
mbradanovic@ffri.hr

Ivan BRAUT
povjesničar umjetnosti
Gušternica 102, Vrh
i_braut@yahoo.com

UDK 726.6(497.5 Krk)
726.595(497.5 Krk)"14"
Izvorni znanstveni članak

Radom se nastoje rasvijetliti okolnosti podizanja kontinentalno oblikovane, kasnogotičke kapele današnjeg titulara sv. Barbare, prigrađene uz krčku katedralu. Upućuje se na uzore njezina oblikovanja, specifičnog za područje kvarnerskih otoka, zanemareni značaj poruke njezina ikonografskog programa i povijesni kontekst izgradnje, koju se povezuje s kratkotrajnim sporazumom iz 1449. godine, postignutim među zavađenim nasljednicima pokojnoga kneza Nikole IV. Frankapana.

Ključne riječi: *Sjeverni Jadran, otok Krk, sakralna arhitektura, Frankapani, 15. stoljeće.*

1 Rad je prethodno bio objavljen 2015. godine na talijanskom jeziku u časopisu *Hortus artium medievalium*: Marijan BRADANOVIĆ – Ivan BRAUT, La cappella Frangipane della cattedrale di Veglia, *Hortus artium medievalium – journal of the International Research Center for Late Antiquity and Middle Ages* 21 (2015): 421-429. Ovaj su rad sufinancirali Hrvatska zaklada za znanost projektom *Croatian Medieval Heritage in European Context: Mobility of Artists and Transfer of Forms, Functions and Ideas* (6095, CROMART) i Sveučilište u Rijeci projektom *Umjetnička baština kasnog srednjeg i ranog novog vijeka u Rijeci, na Kvarneru i u Istri*.

U uličici koja se pruža duž sjevernog ruba kompleksa krčke katedrale Uznesenja Marijina, stiješnjena između uz nju prislonjene sakristije i kapele Srca Isusova te zakrivena ogradnim zidom jednog od katedralnih dvorišta nalazi se kapela sv. Barbare. Kada je oko polovice 15. stoljeća prigradna uz sjeverni katedralni brod, vjerojatno je predstavljala sam začetak novog vala prigradnji, prvih nakon opsežnih romaničkih zahvata, osobito onih povezanih s biskupom Ivanom I. i posljednjim desetljećima 12. stoljeća.² U novije se vrijeme ona zove kapelom sv. Barbare, a prvotno je vjerojatno bila posvećena Bezgrešnom začecu, titularu pod kojim se javlja već u vizitaciji biskupa Bemba.³ Frankapanska, kasnogotički oblikovana kapela u izvorima se nazivala i imenom sv. Vida jer se u nju preselio oltar iz napuštene crkve istoga titulara nekada smještene na poluotoku Prnibi.⁴ Pod njim je ušla u znanstvenu raspravu, a zatim se dobrih stotinu godina ondje pod tim imenom i zadržala. Već 1874. godine tako je naziva pisac u hrvatskoj historiografiji često pretjerano kritizirane geografske, prirodoslovne i povijesne sinteze otoka Krka, mjesni liječnik G. Cubich. Istakavši njezino kontinentalno oblikovanje, svod izveden klesancima i ukrašen frankapanskim grbovima, zaključio je da je nastala do 1405. godine, tj. do smrti Ivana Frankapana, kojega je smatrao njezinim graditeljem.⁵ Vjerojatno je mislio na vrlo uglednog i snažnog krčkog, modruškog i senjskog kneza te hrvatskoga bana Ivana Anža V. koji je umro već 1396. godine.⁶ Desetak godina kasnije Cubichevo zapa-

2 O romaničkom sloju katedrale i katedralnog kompleksa, a osobito izgradnji crkve sv. Kvirina i katedralnog zvonika kasnije uklopljenoga u obrambeni sustav gradskoga kaštela usp. JURKOVIĆ 1990, 81-98.; JURKOVIĆ 1992, 223-236. O gotičkom sloju katedrale usp. BRADANOVIĆ 2016, 9-23.

3 Arhiv HAZU, *Visitatio ecclesiarum et capellarum totius insulae Veglae facta ab illustrissimo domino P. Bembo episcopo Veglensi a anno 1565*, list 8.

4 Poluotok zatvara današnju Puntarsku, odnosno Košljunsku dragu na otoku Krku, koju povijesni izvori najčešće nazivaju *Valle di Cassione*. Takvo tumačenje pojave titulara sv. Vida nalazimo već u Balbijevu katastru crkvenih posjeda otoka Krka iz 18. stoljeća, cf. Archivio di Stato di Venezia, *Cancellaria inferiore, Doge „Giurisdizioni“ Veglia, 221, 1730., Veglia Catastico, 562*. Logičan je slijed naknadnog preuzimanja titulara jer je Košljunska draga sastavni dio povijesnoga područja grada Krka. U njezinu zaleđu krčko gradsko područje graniči s teritorijem kaštela Vrbnika i Baške.

5 CUBICH 1874, 90.

6 V. KLAIĆ 1901, 184.

žanje u svojem vrlo živom opisu krčke katedrale citirao je T. G. Jackson, prenoseći kako je pročitao da je kapelu podigao knez Ivan Frankapan koji je umro oko 1405. godine, ističući pritom štit s lavovima, kao i one sa starijom inačicom grba knezova krčkih i pretpostavljajući da je kapelu mogao podignuti neki njemački graditelj.⁷ U daljnjoj raspravi H. Folnesics i L. Planischig 1916. godine definirali su je kao zanimljivu prigradnju krčke katedrale, naglašavajući 1405. kao godinu postanka, zatim njezinu sjevernjačku provenijenciju te Kristov monogram i frankapanske grbove na štitovima – sjecištima rebara.⁸ U svojem tijekom postanka vrlo fokusiranom i relativno iscrpnom katalogu gotičke arhitekture Istre C. Budinich nije izlazio izvan granica istarskoga poluotoka pa se nije protegnuo ni do Krka, premda je otok tada pripadao Istarskom okružju unutar austrijskog dijela Monarhije te je ponajprije administrativnim, političkim, ali i kulturnim vezama bio čvršće povezan s Istrom nego sa susjednim Vinodolom, Rijekom i Senjem.⁹ To je kasnije ispravio u poznatoj teorijskoj raspravi o istoj temi, ponavljajući titulara i datiranje u 1405. godinu, istodobno lakonski naglašavajući bliskost oblikovanja krčke kapele sa svetištem župne crkve u Pazinu.¹⁰ Spomenute su objave na pogrešan put vjerojatno navele F. Stelèa i R. Ivančevića koji su, prihvaćajući datiranje u početak 15. stoljeća, krčku frankapansku kapelu spominjali usput i isključivo kao dokaz da je ideja zvjezdastoga svoda u Istri i na sjevernom Jadranu postojala znatno prije pojave svetišta Zborne crkve sv. Nikole u Pazinu.¹¹ Godine 1971. velik je napredak u valorizaciji te kapele postigao krčki crkveni povjesničar I. Žic-Rokov donoseći pregled njezinih spo-

7 JACKSON 1887, 145-146.

8 FOLNESICS – PLANISCHIG 1916, 43.

9 BUDINICH 1916, 1-67.

10 BUDINICH 1928, 29. U ovom radu pisanom u formi eseja, za razliku od prethodnoga, rađenoga s ambicijom izrade detaljne umjetničke topografije gotičkoga graditeljstva Istre, krčki je primjer uopćeno tumačio kao periferni refleks istarske situacije, što izgleda paradoksalno u kontekstu ranog datiranja na početak 15. stoljeća, u istom dahu i kontekstu spominjući svetište trsatske franjevačke crkve te donoseći crteže gotičkih kapitela i dijelova stupova sekundarno ugrađenih u pjevalište spomenute crkve, ističući ih kao primjer direktnoga utjecaja mletačke gotike, što je bilo promašeno već i zbog same upravne pripadnosti Trsata Vinodolu. Ona za sobom nosi i niz komparativno bliskog skulpturalnog materijala na spomenicima Vinodola, osobito u Trsatu susjednom Bakru.

11 „Kapela sv. Vida bila je postavljena leta 1405. Njen tloris je navadni tloris prezbiterijev, o katerih razpravljamo, mreža njegovega oboka je ista zvezdasta mreža z rombičnimi polji. Posebno važnost mu daje zgodnja datacija, ker se je na Gorenjskem in na Goriškem zvezdasti obok uveljavil šele prot sredi XV. stoletja. Vsi sklepniki so ukrašeni s ščitki s frankopanskim grbom, Jezusovim monogramom in drugimi znaki. Ideja ukrašenega svoda je torej v kulturnem območju celinske Istre, ki mu moramo prišteti vsaj deloma tudi Krk, že obsatjala, ko so zidali župno cerkve v Pazinu...“ (STÈLE 1960, 46, 52-53). Usp. IVANČEVIĆ 1964, 15.

mena u dostupnim mu izvorima, mahom vizitacijama, ističući da pojava novoga, frankapanskoga grba s lavovima koji lome kruh vrijeme njezina postanka sužava na razdoblje između 1430., kada je knez Nikola IV. Krčki¹² dobio grb, i 1480., kao posljednje godine frankapanske vlasti na otoku. Pošao je on i dobar korak dalje zaključujući da se vijest o knezu Ivanu kao utemeljitelju zacijelo odnosi na posljednjega frankapanskog gospodara otoka.¹³ Godine 1979. danas slabo poznatim člankom naslova „Pojava kasnogotičkog mrežastog svodovlja na Krku“ raspravu je donekle obogatila V. Ekl. Slijedeći usputne, no vrlo precizne Fučićeve definicije o sakralnoj gotičkoj arhitekturi Istre, osobito njegove zaključke o prezbiteriju pazinske Zborne crkve sv. Nikole, natpisom datiranim u 1441. godinu, kao i onom lovranske župne crkve, u kojem je svod datirao oko 1470. godine¹⁴ te očito ne poznajući rad spomenutih prethodnih istraživača koje nije citirala, kapelu opet donosi pod imenom sv. Vida, i to kao jedini primjer takve pojave kontinentalno inspiriranoga kasnogotičkoga oblikovanja na otoku Krku. Pritom ju je relativno uopćeno, pogotovo iz konteksta tada već objavljenih Ivančevićevih studija o istarskoj gotici, pribrojila nizu dijelom kronološki, a dijelom i tipološki raznorodnih, mahom istarskih spomenika gotičkoga sakralnog graditeljstva. Primjerice, od nekadašnje samostanske crkve u Božjem polju pokraj Vižinade do župnih crkvi u Čepiću, Oprtlju i Lovranu, spominjući i riječki augustinski kompleks, ali i pavlinsku crkvu na Ospu podno Novog u Vinodolu, iako je posljednja svojim šiljasto-bačvastim svodom s pojašnicama, koji se protezao nad njezinom lađom, tipološki bila posve raz-

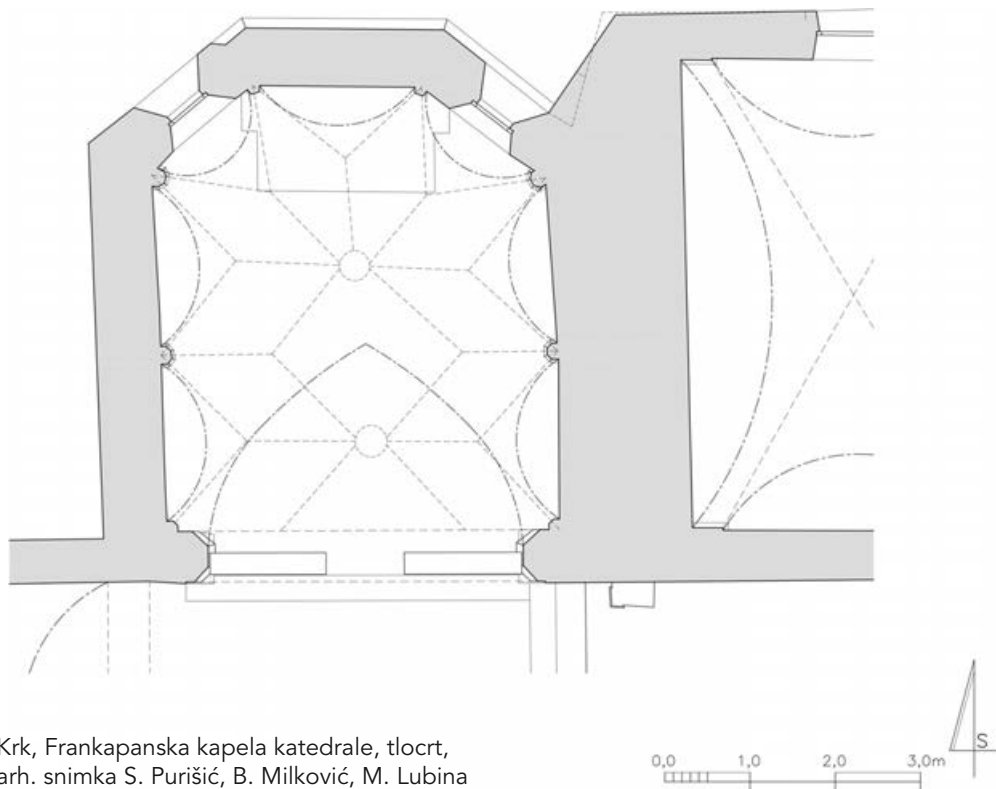
12 Riječ je o jednom od najznačajnijih pripadnika dinastije knezova Krčkih koji je 1411. bio na hodočašću u Jeruzalemu, 1426. postao hrvatsko-dalmatinski ban, a negdje od 1428. godine, u tipično humanistički inspiriranom htijenju za dokazivanjem antičkih korijena svoje obitelji, počeo se titulirati kao „Mikula da Frankapan, krčki, senski i modruški knez i pročaja, ban Dalmacie i hrvatski“. Godine 1430. u Rimu je ishodio papino priznanje titule, a tada mu je papa Martin V. podario grb s parom propetih lavova koji lome kruh. U razdoblju renesanse, koje je nadolazilo, takvi su modeli fabriciranja obiteljske genealogije bili već vrlo rašireni. Usp. LUNDIN 2012, 189. Kada Nikola IV. (Mikula) umire 1432. godine, iza sebe ostavlja devet sinova. Usprkos trudu za očuvanjem zajedništva, motiviranom obranom zajedničkog imanja, koje su nakon smrti njihova oca stale ugrožavati suparničke obitelji poput Nelipića i Celjskih, pa i sam kralj Žigmund Luksemburški, između njih ubrzo dolazi do razmirica i otvorenih sukoba. Usp. V. KLAJIĆ 1901, 188-237.; N. KLAJIĆ 1970, 142-144.; STRČIĆ, 1998.

13 ŽIC-ROKOV 1971, 142.

14 „Pazinski prezbiterij, koji se gradio u posljednjim godinama Walseeovske uprave, pojavio se u Istri kao posve nov arhitektonski tip, importiran vjerojatno iz kranskog zaleđa ili iz bližeg Walseeovskog krasa... Postaje prototipom cijelom nizu slično oblikovanih istarskih prezbiterija...“ B. Fučić je pravokutnu formu svetišta lovranske župne crkve sv. Jurja tumačio okolnošću izvedbe svoda „na starijoj arhitektonskoj osnovi“. FUČIĆ 1964, 67., 252.; FUČIĆ 1963, 12., 21.

ličita od drugih razmatranih primjera. Zaključno je Ekl došla do rezultata, koje je istaknuo već I. Žic-Rokov, da je krčka kapela morala nastati nakon 1430. godine, još preciznije polovicom ili u drugoj polovici 15. stoljeća, uz izravni angažman Frankapana, „po svoj prilici Ivana Frankopana“. Najvažniji je pritom bio njezin pokušaj uklapanja krčke katedralne kapele u niz spomenika kasnogotičkoga kontinentalnog konteksta sačuvanih u regiji, ponajprije u Istri, a donekle i u Rijeci.¹⁵ Važnost ove kapele je svojom crticom o „frankopanskim lavovima“ poslovično duhovito zatim naglasio B. Fučić.¹⁶

Izgradnja kasnogotički oblikovane kapele prigradene uz sjeverni zid krčke katedrale vjerojatno je predstavljala nešto dotad neviđeno u gradu Krku. Podignuta je na povlaštenoj poziciji, uz travej pokraj prez-

Krk, Frankopanska kapela katedrale, tlocrt,
arh. snimka S. Purišić, B. Milković, M. Lubina

15 EKL 1979, 275-282.

16 FUČIĆ 1997, 212.

Krk, Frankapanska kapela katedrale, uzdužni presjek

biterija katedrale.¹⁷ Na začelju je providena s dva prozorska otvora šiljastoga luka i s visoko na začelju postavljenom, danas zatvorenom, četverolatičnom rozetom klesanom od mekanoga, poroznoga kamena. Nije isključeno da se pod žbukom na bočnim zidovima otkrije još prozora. Zidana je lomljencem koji na svim uglovima vežu veliki, izvrsno obrađeni klesanci postavljeni u prevezu. Sokl krunjen zakošenim vijencem ne proteže se za-

padnim dijelom oplošja, vjerojatno zbog neke gradnje koja se ondje već nalazila. Tipizirano arhitektonsko oblikovanje nastavlja se i u unutrašnjosti. Nad poligonalnim je tlocrtom izveden zvjezdasti svod. Njegova rebra počivaju na račvama i poligonalnim službama te ugaonim konzolama u obliku naopako okrenutih, krnjih piramida. Služba istočnoga zida ukrašena je malim štitom s frankapanskom šesterokrakom zvijezdom, a takvi se, ali veći, štitovi nalaze i na sjecištima rebara. Iako je kamena plastika današnjicu dočekala dijelom nečitka i oštećena otucanjem, a dojam je da je ponegdje to bilo učinjeno dljetom te nestručnim popravcima cementnim mortom, gipsom i naličima, u pravilu je riječ o vrlo kvalitetnom, oštrom, zanatski preciznom i oblikovno dosljednom rezu, na kojem se uza sve poteškoće današnjeg čitanja naziru i detalji poput izvedbe središnjeg brida, koji po okomici dijeli polje klinasto oblikovanih štitova zaobljenih stranica. Polje jednog od spomenutih štitova jače je otučeno

17 Tik uz sjeverni zid katedrale pokraj nje se tada nalazila crkva sv. Ivana Krstitelja, koju vjerojatno valja povezati s pozicijom prvotne katedralne krstionice. Tek u drugoj polovici 16. stoljeća reformnski je biskup P. Bembo krstionički zdenac uspostavio unutar katedrale, davši ga prisloniti uz unutarnje lice pročelja. Taj se zdenac danas nalazi u prvoj sjevernoj pobočnoj kapeli katedrale, ondje prigrađenoj polovicom 16. stoljeća. Sam je prezbiterij katedrale posebno zanimljiv problem koji zaslužuje zaseban osvrt, pogotovo u kontekstu preinaka na prijelazu osamdesetih u devedesete godine 15. stoljeća, na njemu provedenih prema nalogu providura Vinciguerra koji ga je odlučio povisiti i opremiti ogradom kora, nastojeći pritom u njemu sačuvati zatečeno raspelo i ciborij koje spominje u dragocjenom dokumentu – najavi predstojećih radova, sudeći prema današnjoj situaciji i nadgrobnu ploču biskupa Ivana iz druge polovice 14. stoljeća. Usp. ŽIC-ROKOV 1971, 131-157.; BRADANOVIĆ 2008, 167-182.

pa se na njegovu gornjem dijelu samo naziru ostaci šesterokrake zvijezde. Od specifičnosti valja naglasiti da je polje jednog štita s frankapanskom zvijezdom klesarskom obradom i vodoravno razdijeljeno na dva dijela, a kod drugoga je vodoravna podjela trostruka jer je gornji dio štita sa zvijezdom od donjeg razdijeljen gredom. Na jednom se štitu podno zvijezde javlja stilizirani križ povijenih vrhova hasti jednake dužine, na tragu tipa *crux dissimulata*. Par manjih štitova sa zvijezdama isklesan je i na samim rebrima koja se upiru u zid kapele, a koji se izdiže iznad trijumfalnog luka. Samo par štitova smještenih na sjecištima svodnih rebara ne može se direktno povezati s frankapanskom heraldikom. Na jednom je goticom uklesan Kristov monogram, a na jednom Marijin inicijal sa šesterokrakom zvijezdom, identičnom onima štitova frankapanskih grbova, koji ipak valja tumačiti u kontekstu spomenutog izvornog titulara. Oba primjera pripadaju najvrsnije obrađenim reljefima, karakteristične stilizacije slova blago povijenih krajeva, a iz Kristova se monograma izvijaju i vitice. Na središnjem je ključnom kamenu isklesan štit s novim frankapanskim grbom knezova Krčkih – propetim lavovima koji lome kruh, kao središnjim elementom ikonografije svodne skulpture. I na njemu je bilo recentnih intervencija pa za detaljnije zaključke valja pričekati konzervatorsko-restauratorsko istraživanje. Ipak, treba naglasiti da je riječ o vrlo suverenoj izvedbi reljefa s neobično preciznim pojedinim detaljima u malom formatu, s razine tla teško uočljivih golom oku. Primjerice, jednom od lavova glava je, očekivano prateći položaj tijela, prikazana u profilu, a drugom je ona u odmaku od tijela prikazana *en face*. Šiljasti trijumfalni luk građen je od masivnih, izvrsno obrađenih kamenih blokova, a počiva na peterostranim pilastrima, kapitelne zone naglašene jednostavnim geometrijskim profilom. Na istočnom zidu kapele sačuvana je mala trilobno lučena niša izvornoga svetohraništa.¹⁸ S obzirom na upotrebu novoga grba knezova Krčkih, kapela je morala biti podignuta nakon 1430. godine, što još jednom valja istaknuti isključivo zbog duge i čvrste tradicije ranijega datiranja.¹⁹

18 Ovdje nećemo opisivati kasnije, mahom barokne intervencije u kapeli i na dijelovima njezina inventara.

19 S njima je polemizirao već ŽIC-ROKOV 1971, 142. U Bembovoj vizitaciji se jasno navodi da ju je utemeljio „Conte Zuane“, a pod tom se sintagmom u mletačkim, kao i u mjesnim izvorima, poput biskupskih vizitacija, podrazumijevao Ivan VII. mlađi, posljednji frankapanski gospodar otoka Krka. Arhiv HAZU, *Visitatio ecclesiarum et capellarum totius insulae Veglae facta ab illustrissimo domino P. Bembo episcopo Veglensi a anno 1565*, list 8.

Treba naglasiti da je u svojoj kratkoj, no i danas vrlo relevantnoj raspravi o frankapanskoj heraldici nekoliko glavnih varijacija štitova s grbovima krčke katedralne kapele uočio i u glavnim crtama opisao riječki povjesničar i arheolog amater R. Gigante.²⁰ Ondje je on povezoa cijelu tu kompoziciju s primjerom frankapanskoga grba s propetim lavovima naslikanog na gredama krovišta franjevačke crkve Navještenja Marijina na otočiću Košljunu, a zatim sve zajedno s djelatnošću Ivana Frankapana. Iz konteksta je jasno da je pritom mislio na Ivana VII. mlađeg, posljednjeg frankapanskoga gospodara otoka.²¹ To važno Giganteovo opredjeljenje promaknulo je pažnji spomenutih kasnijih istraživača, kako onih koji su se samo doticali frankapanske kapele krčke katedrale, tako i Vande Ekl, koja je spomenutu znanstvenu raspravu izgradila upravo oko nje, kao specifične arhitektonske pojave na otoku Krku. B. Zmajić, u radu posvećenom grbovima knezova Krčkih, nije ni spomenuo kapitalne primjere do danas sačuvane u pobočnoj kapeli krčke katedrale. Rad je ipak važan za našu raspravu jer je s heraldičke točke gledišta jasno opisao postupno usvajanje novoga grba s propetim lavovima i s njim povezan proces „uzmicanja“ staroga grba, kao i njihovo često kombiniranje tijekom 15. stoljeća.²²

Vratimo li se arhitektonskom oblikovanju kapele, možemo istaknuti da kontinentalni način njezine gradnje nema sačuvanih, ranije izgrađenih primjera u bližem okolišu, no usporedimo li ga s obličjima kapele Sv. Trojstva frankapanskoga Sokolca ponad Brinja, ne tako dalekoga posjeda knezova Krčkih u Lici, tada na razini graditeljskoga koncepta, ne i radioničke bliskosti, možemo utvrditi dosta formalnih sličnosti. Naravno, ondje je riječ o razvedenijem tlocrtu dvorske kapele

20 GIGANTE 1944, 79-82.

21 GIGANTE 1944, 79-82. Dok je kod katedralnog primjera, za razliku od svih svojih prethodnika i većine onih koji su nakon njega o toj kapeli pisali, bio relativno precizan, pogriješio je, premda ne pretjerano, s košljunskim primjerom. Oslík košljunskih greda na kojem se javlja frankapanski grb s propetim lavovima, ali i mletački krilati lav sv. Marka (iznad njega), lako je povezati s dovršetkom velike franjevačke rekonstrukcije tamošnje, nekad benediktinske crkve koju im je omogućila tek realizacija oporuke Katarine, mletačke plemkinje, kćeri Ivana VII. mlađeg. Oslík je moguće povezati s godinom 1523. uklesanom na akroteriju crkvenog zabata. O tom vremenu jasno svjedoči i krilati lav sv. Marka, smješten nad frankapanskim grbom, očito naslikan istodobno i istom rukom. Dovoršetak zahvata i opremanje su još potrajali jer je poliptih glavnog oltara nabavljen tek 1535. godine.

22 ZMAJIĆ 1970, 255-257. Iz kuta povijesti umjetnosti važnu skulpturalnu grupu na kojoj se pojavljuje kombinirani grb knezova Krčkih, nastalu već u drugoj četvrtini 15. stoljeća, rasvijetlio je P. Marković, povezujući je upravo s Nikolom IV. Krčkim, tj. mogućnošću da je riječ o grbu koji je pripadao njegovu sarkofagu. Usp. MARKOVIĆ 2006, 9-28.

Brinje, Sokolac, pogled iz kapele Majke Božje od Sedam žalosti prema kapeli Sv. Trojstva, nakon konzervatorskih radova (B. Miletić, M. Valjato-Fabris), snimio V. Barac

zasebno artikuliranoga poligonalnog prostora svetišta, s lađi dodatno prigradenim aneksima, zasebnom, također poligonalno izvedenom kapelom Gospe od Sedam žalosti i pravokutnom sakristijom.²³ Što se tiče elemenata dekoracije uspoređenih zdanja, u krčkom su slučaju posrijedi geometrijski koncipirane i izvedene, pojednostavljene forme kasne gotike, a na primjercima arhitektonske plastike Sokolca nalazimo i ele-

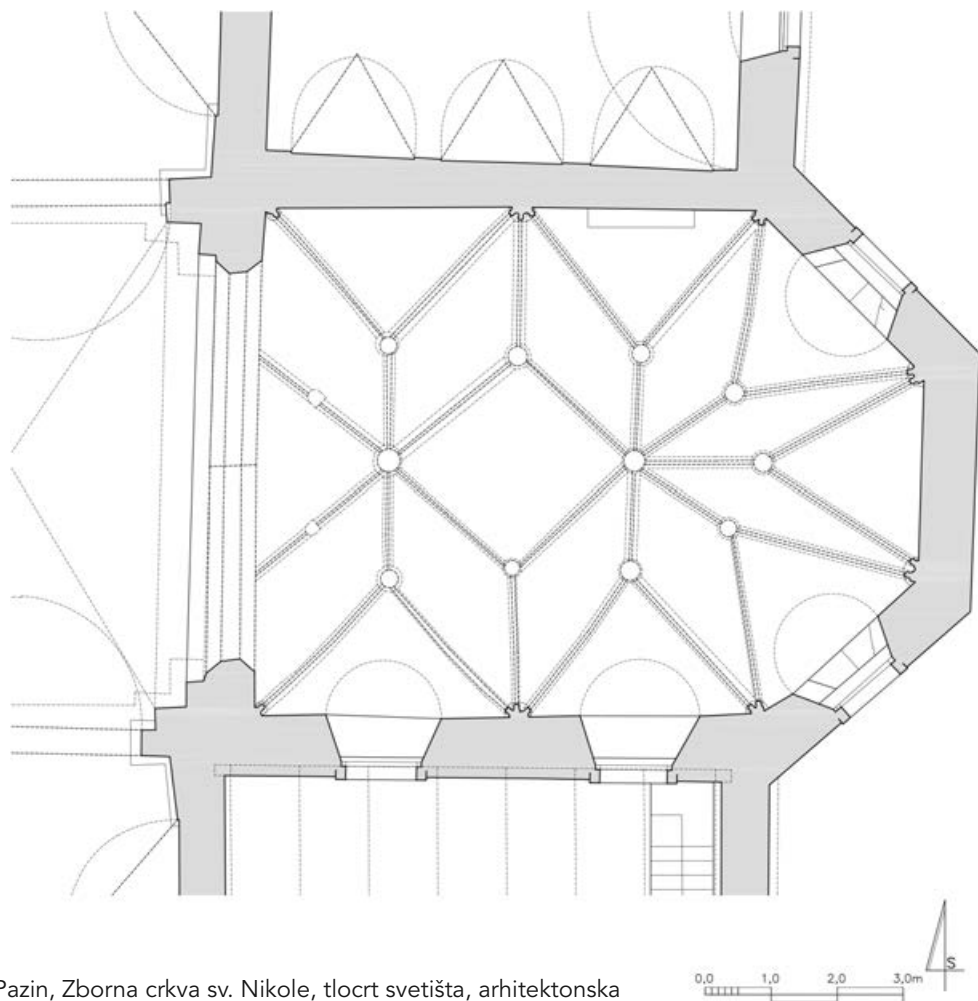
.....
 23 Kao što je i kapela u Sokolcu, bez obzira na svu logiku i učestalost sličnih, višekatih rješenja, osobito u razdoblju gotike, koja se logično nameću u organizaciji prostorija jedne kasnosrednjovjekovne utvrđene feudalne rezidencije, na svojevrsan način mogla dijelom predstavljati i daleki odjek tradicije u nas tipološki izuzetne krčke crkve sv. Kvirina. O kapeli u Sokolcu usp. MILETIĆ – VALJATO FABRIS 2003; MILETIĆ 2012, 233-236. Kapelu autori datiraju na početak 15. stoljeća, povezujući je sa 1405. godinom, tj. zarukama Nikole IV. i Doroteje, sestre Nikole Gorjanskog, no do gradnje i nije moralo doći upravo tada. Simbolički je podjednako važna, ako ne i važnija, bila 1412. godina kada su kao gosti Nikole IV. i Doroteje u Sokolcu boravili spomenuti palatin Nikola Gorjanski, kao i sam hrvatsko-ugarski kralj Žigmund Luksemburški, u to vrijeme vrlo okupiran obračunom s Mlečanima. U tom je sukobu važnu ulogu morao imati i Nikola IV. Frankapan kojem je kralj netom bio potvrdio posjed Krka. Usp. V. KLAJIĆ 1901, 203-204. Općenito možemo zaključiti da su utjecaji iz hrvatskih kontinentalnih krajeva prema sjevernom Jadranu tijekom 15. i ranog 16. stoljeća dosad bili vrlo zanemareni. Dobar je primjer utjecaj iz Modruša, koji se jasno ogleda u oblikovanju porušene, no fotografski i arhitektonski dokumentirane pavlinske crkve na Čepičkom jezeru te kasnije oponašanje modruških rješenja u oblikovanju župne crkve Novoga, kao alternativnog sjedišta modruškoga biskupa nakon Krbavske bitke. Usp. BRADANOVIĆ 2012a, 191-207.; BRADANOVIĆ 2012b, 61-80.

mente bujnoga vegetabilnog reljefa izvedenoga u frizovima na dekorativnim akcentima unutrašnjosti. Na sjecištima rebara svodova, uz štit s dosta grubo izvedenom šesterokrakom zvijezdom Krčkih, javljaju se i oni s grbom Gorjanskih, s kojima se Nikola IV. rodbinski povezao bračkom s Dorotejom, sestrom Nikole Gorjanskoga.²⁴ Kapela u Sokolcu mogla je knezovima Krčkim poslužiti kao dobro poznati geografski, kulturno i genealoški blizak uzor, čiju je gradnju realizirao za našu pretpostavku o vremenu gradnje krčke katedralne kapele izrazito važan Nikola IV. Frankapan. Pritom valja naglasiti da bi poveznice frankapanskoga Krka s onima na frankapanskim posjedima u Lici i Modrušu vjerojatno bile još očitije da nam je cjelovitije sačuvana slika srednjovjekovnoga Senja kao važne luke i izlaza Like na more. On je zbog rastuće turske opasnosti već od prve polovice 16. stoljeća drastičnije mijenjao svoj izgled potpuno se prilagođavajući obrambenim potrebama, što je, primjere, uključivalo rušenje crkava izvan gradskih zidina kako ne bi smetale obrani. Slično je i s fragmentarno sačuvanim i arheološki nedovoljno istraženim ostacima gotičke sakralne arhitekture Like i Modruša.²⁵

U ishodištima moguće inspiracije realizaciji krčke kapele valja spomenuti još jedan blizak primjer korištenja gotičkoga zvjezdastog svoda, kao vrlo podesnoga medija prezentacije feudalne hijerarhije, onaj prezbiterija Zborne crkve sv. Nikole u Pazinu. Riječ je, dakle, o upravnom središtu geografski bliskog, no državnopravno relativno udaljenog područja Pazinske knežije, koje je bilo pod austrijskom, tj. habsburškom upravom. Niz istraživača, započevši od C. Budinicha, naglašavao je važnost za istarske pokrajinske prilike ranoga pazinskog primjera, precizno datiranog 1441. godinom, misleći pritom i na utjecaj koji je oblikovanje crkve izvršilo i na sjevernije smještene primjere na slovenskom Krasu. Za razliku od Budinicha, Stelèa, Fučića, a znatno kasnije i Ekl, Ivančević je nijansirao, polemički nastojeći umanjiti značaj tog utjecaja, i to u kontekstu što snažnijega naglašavanja važnosti dolaska, širenja i udomaćivanja kranjskih radionica u sjevernoj i središnjoj Istri druge polovice 15.

24 V. KLAIĆ 1901, 195.

25 Ovdje spominjemo isključivo stilski karakteristična, velika gotička zdanja koja su postojala i prije izgradnje krčke kapele poput udbinske katedrale sv. Jakova i pavlinske crkve sv. Nikole na Gvozdu. Usp. HORVAT 1997a; HORVAT 1997b, 143, 151-162.

Pazin, Zborna crkva sv. Nikole, tlocrt svetišta, arhitektonska snimka I. Huić, B. Milković, M. Renić

i prve četvrtine 16. stoljeća.²⁶ Treba naglasiti da je ovdje, kao i kod spomenutog Sokolca, mogla biti riječ samo o geografski bliskoj inspiraciji jer pazinske su službe polukružnog presjeka, vegetabilno i zoomorfno obrađenih glavica daleko od geometrijski koncipiranih rješenja poligonalnog presjeka kakve nalazimo u Krku. Nakon pronalaska zidnih slika pazinskoga prezbitarija između dva svjetska rata uslijedila je slabo dokumentirana i mjestimično pretjerana restauracija, no logično je zaključiti da je izvorno oslikavanje štitova grbova moglo biti izvedeno netom

.....
26 BUDINICH 1916, 7-68.; BUDINIS 1928, 52.; STELÈ 1960, 47.; FUČIĆ 1964, 253-254.; FUČIĆ 1963, 21.; EKL 1979, 279-280.; IVANČEVIĆ 1964, 159-166.

Pazin, Zborna crkva sv. Nikole, svod svetišta, snimio J. Kliska

nakon dovršenja graditeljskog zahvata i u korelaciji s posvetnim križevima koji su prethodili zidnim slikama, a na koje je upozorio B. Fučić.²⁷ Oslik pazinskih grbova važno je naglasiti jer je i kod krčkih grbova u štítovima na sjecištima rebara razumno pretpostaviti da su do danas sačuvani reljefi izvorno bili koloristički dopunjeni, kako bi ikonografski program dobio puni heraldički smisao.²⁸ Treba spomenuti i ono što je Ivančević definirao „oslobođenjem zida od kontrafora“²⁹ kao važan element prezbiterija pazinske crkve, koji je idućih godina mogao utjecati na rješenja u regiji. Pri ovoj usporedbi posebno je važno datiranje u 1441. godinu jer lako je zamisliti relativnu usamljenost ovog rješenja u Istri

27 FUČIĆ 1964, 253. Uz te prve posvetne križeve spominje i grafit sa 1443. godinom urezan na žbuci koja je prethodila slikanom sloju. Ovdje treba spomenuti da su u Pazinu, za razliku od stoljećima skrivenih zidnih slika, oslikani grbovi cijelo vrijeme bili vidljivi, zacijelo i obnavljani. Vjerojatno je pritom došlo i do heraldički pogrešnih, proizvoljnih rješenja, damnacija i sličnih postupaka, što nimalo ne utječe na pretpostavku da je rješenje s oslikanim grbovima bilo izvorno zamišljeno i izvedeno. Najbliži sačuvani primjer oslikanih štítova grbova sačuvan je u svetištu lovranske župne crkve sv. Jurja, očito nastalom pod dojmom pazinskoga rješenja.

28 Srednjovjekovno zidno slikarstvo otoka Krka izrazito je fragmentarno sačuvano, iako ostaci u rasponu od djelića romaničkih fresaka u crkvi sv. Kvirina uz katedralu i tzv. Sudnici, tj. prvotnom kampanilu katedrale, do kasnogotičke Bogorodice s Djetetom sačuvane u sakristiji crkve sv. Franje svjedoče o kontinuitetu i tradiciji. S obzirom na arhivsku vijest o svodovima izvedenim u klesanom kamenu, teško je očekivati nalaz oslika u svodnim jedrima krčke frankapanske kapele. ŽIC-ROKOV 1971, 142.

29 IVANČEVIĆ 1964, 131.

toga trenutka. U blizini je postojao još jedan, nekoliko desetljeća raniji, zbog samostanskoga konteksta ovdje manje podesan primjer danas nepostojeće pavlinske crkve Majke Božje na Čepičkom jezeru, inače hodočasničkom središtu stanovnika istočne Istre i Rijeke.³⁰ Što se tiče arhitektonskih utjecaja toga razdoblja na relaciji Istre i kvarnerskih otoka, potpuno su jasni dotoci s područja Labinštine prema creskom području, osobito vidljivi na sakralnom graditeljstvu Dragozeštine, tj. sjeverozapadnom dijelu otoka Cresa. Cjelokupni je sjeverni dio otoka Cresa preko uskoga kanala izvanredno dobro bio povezan s Krkom, osobito područjem tzv. Šotoventa i njegovim pristaništima Valbiska i Glavotok, koje je onda, kao i danas, pripadalo području grada Krka. Geografski blizak, ali ne i arhitektonski jednako koncipiran uzor krčkoj kapeli vjerojatno je predstavljalo i svetište crkve riječkoga augustinskoga samostana sv. Jeronima. Danas to zbog opsežne barokizacije više nije vidljivo, no kasnogotičke kapele obitelji Raunacher i Rauber ondje i danas podsjećaju na vjerojatni model oblikovanja svoda crkvenog prezbiterija.

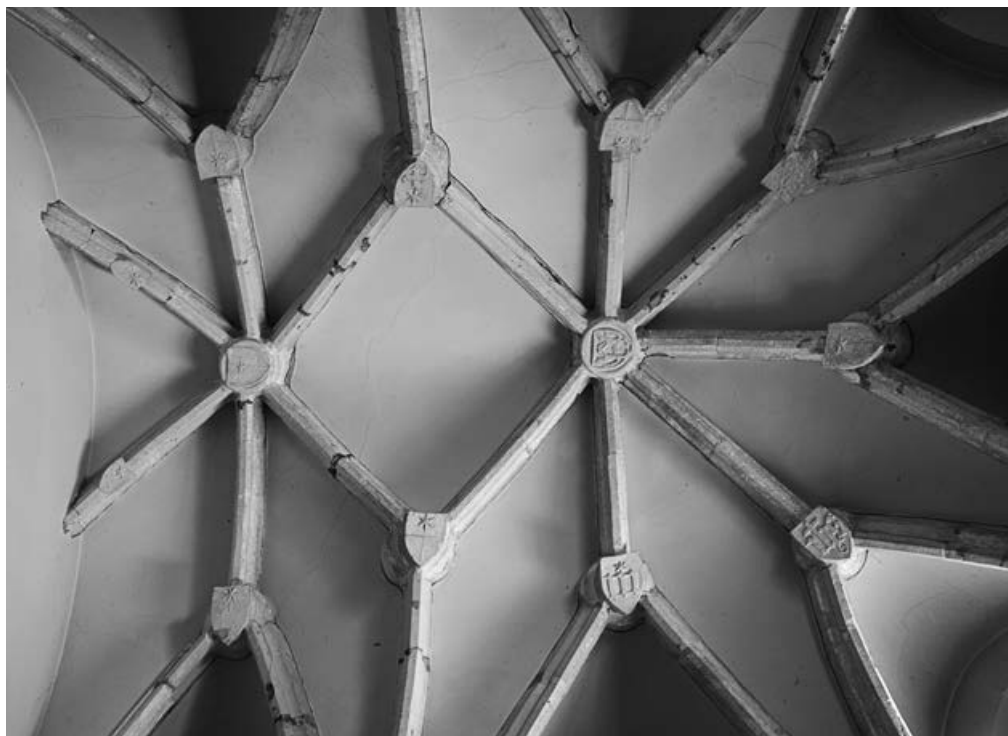
Kada smo kod investitora ili inicijatora gradnje, krčka se kapela ponajprije mora interpretirati kao izrazito kneževska investicija, no zbog cjelovitoga kulturnoga konteksta predmletačkoga Krka ne treba zaboraviti ni tadašnjega krčkoga biskupa Franju, koji je krčku katedru zamijenio onom modruškom.³¹ Svakako valja naglasiti da ovdje jest riječ o stilski

Krk, Frankapanska kapela,
pogled iz središnjega katedralnog broda,
snimio D. Krizmanić

30 BRADANOVIĆ 2012a, 191-207.

31 Za krčkog biskupa Franju (1444. - 1456.), koji 1456. zamjenjuje dotadašnjega krbavskog biskupa, Korčulanina Vida Ostojića Marinića, M. Bogović smatra da je utjecajem Stjepana Frankapana postao krčkim, a zatim, od Frankapana forsiranim preseljenjem biskupskog sjedišta iz Krbave u Modruš, i prvim modruškim biskupom. Usp. BOGOVIĆ 1988, 63-67., 73.

Krk, Frankapanska kapela katedrale, svod, snimio D. Krizmanić

kasnogotičkoj realizaciji koja je, poput nabrojenih primjera, prethodila velikom broju sličnih ostvarenja, čija će izgradnja tek uslijediti u regiji, osobito u Istri, tijekom druge polovice 15. i u počecima 16. stoljeća. S druge strane, u cjelokupnom je pristupu forsiranja izrazito frankapanske ikonografije, s naglaskom na apoteozi novoga obiteljskoga grba koji je trebao podcrtati tobožnje antičko podrijetlo dinastije, riječ i o tipično humanističkom stremljenju. S obzirom na povišenje razine podnice, tj. sadašnje barokno opločenje, moguće je da je kapela trebala poslužiti kao neka vrsta mauzoleja, tj. mjesto povlaštenog ukopa. Od kandidata među članovima obitelji ponajprije je mogla biti riječ o Ivanu, koji je tzv. drugom podjelom frankapanskih zemalja svoju sudbinu snažno vezao uz otok svejedno se nadajući zadobivanju obližnjih kopnenih posjeda u Vinodolu. Ipak je to malo vjerojatno jer je sve do Korvinova oduzimanja Senja Frankapanima 1469. godine tim potrebama udovoljavao senjski franjevački samostan, a zatim je u te svrhe korišten prije svega franjeva-

Krk, Frankapanska kapela katedrale, ključ svoda s novim frankapanskim grbom, snimio D. Krizmanić

čki samostan na Trsatu.³² Statistički promatrano, knezovi Krčki u kasnom su srednjem vijeku bili pokapani u franjevačkim crkvama, a i donatorska praksa europskoga plemstva bila je prije svega orijentirana prema donacijama samostanima.³³

Kako je to u pravilu bivalo u sredinama poput krčke, sa snažnom povezanošću manjih urbanih cjelina – kaštela s glavnim gradom i biskupskim sjedištem, gotička prigradnja krčke katedrale nije ostala bez odjeka na samom otoku, započevši od jasnog imitiranja njezinih oblika na primjeru zborne crkve u Vrbniku do dalekog odjeka na svetištu zborne crkve u Dobrinju, no pritom je riječ o opsežnoj temi koja izlazi iz

32 HORVAT 2005, 25-28.; MARKOVIĆ 2006, 23. (bilj. 2.). Za ovu je temu višestruko zanimljiva vijest o frankapanskoj darovnici nekih mlinova senjskom franjevačkom samostanu 1435. godine. Riječ je o zajedničkom nastupanju, tj. sporazumnom darivanju svih devetero braće. Upravo senjski franjevci obvezani su na ispraćaj umrlih knezova. V. KLAIĆ, (bilj. 5), p. 222. Kasnije, naravno, dolazi do odstupanja logičnih s obzirom na državnopravne okvire. Tako Katarina, kći Ivana, posljednjeg frankapanskoga gospodara otoka Krka, planira ukop u franjevačkom samostanu na Košljunu koji je, poput oca, obilato darivala, što je i ostvareno. Tamošnji fratri baštine i tradiciju o tajnom preseljenju i ukopu posmrtnih ostataka njezina oca na Košljunu.

33 ERLANDE-BRANDENBURG 1997, 208.

okvira ovoga rada. Naposljetku, pokušavajući odrediti odgovarajući trenutak izgradnje krčke frankapanske kapele, ako mjesnu tradiciju reinterpretiramo u skladu s povijesnim činjenicama, zacijelo bi ga trebalo smjestiti u doba po tzv. drugoj podjeli frankapanskih zemalja među sinovima Nikole IV. Frankapana. Ona se zbila 1451. godine. Krk je tada pripao Ivanu, posljednjem frankapanskom vladaru otoka. On se na kraju ipak pokazao nedoraslim stoljetnoj zadaći knezova Krčkih, koja se dobrim dijelom svodila na vještinu balansiranja između Mlečana i hrvatsko-ugarskih vladara. Prirodno bi bilo takav graditeljski pothvat povezati s privremenim smirivanjem stanja i Ivanovim snažnijim okretanjem stabilizaciji vlasti nad otokom Krkom, kao svojim najvažnijim posjedom.³⁴

Uzevši u obzir specifičnosti ikonografskoga programa kapele tada se, bez obzira na značajnu, već od 16. stoljeća prisutnu tradiciju o knezu Ivanu kao utemeljitelju, ponajprije nameće nešto ranija 1449. godina, odnosno trenutak tzv. prve ili modruške podjele frankapanskih zemalja, kada je nakon višegodišnjih trzavica i otvorenih sukoba došlo do privremenog pomirenja brojnih sinova Nikole IV. Frankapana. Tom je podjelom knez Ivan VII. mlađi na upravljanje dobio samo Bužane i Hreljin, a za Krk i Senj, kao najvažnije luke i općenito urbane cjeline, bila je planirana zajednička uprava „da se ipak barem nekako održi zajedništvo porodice“.³⁵ Specifične inačice frankapanskih grbova, koje zatječemo u

34 V. KLAJČ 1901, 237. Ivan je lavinu događaja koji su ga odveli do gubitka vlasti i pokrenuo nepromišljenim pokušajem oružanog zaposjedanja dijela vinodolskih frankapanskih posjeda. Orijentiranost zadnjeg frankapanskoga gospodara otoka Krka prema kopnenoj unutrašnjosti, u to vrijeme posve logična za svakog izdanka te obitelji, u pretjeranim je i isključivo negativnim tonovima bila opisivana u mletačkim izvorima. Tako se u glasovitom tekstu mletačkoga diplomata A. Vinciguerra, u cijelosti posvećenom „tiranskoj“ frankapanskoj vlasti na otoku Krku, koji je trebao poslužiti snaženju legitimiteta mletačkih postupaka 1480. godine i učvršćenju njihove vlasti na otoku, jasno može iščitati povjerenje koje je Ivan davao svojim pouzdanicima iz unutrašnjosti, na štetu otočana. Pritom je u ovom mletačkom izvoru posebno naglašavan loš položaj stanovnika samoga grada Krka. Usp. LJUBIĆ 1876, *Giurisdizione antica di Veglia, 1481., Relazione di Antonio Vinciguerra*. Karakterističan je primjer Senjanina Martina Mojsijevića kao kneževa pouzdanika kojeg spominje Vinciguerra, a i Krčki (Vrbanski) statut, u kojem se desetak godina prije mletačkog preuzimanja otoka spominje kao sudac u sporu između stanovnika vrbničkog i bašćanskoga kaštela. Usp. MARGETIĆ – STRČIĆ 1988, 13-92. Mojsijević je kasnije kao gospodar Kožljaka, kaštela u istočnoj Istri, pokopan u spomenutoj pavlinskoj crkvi na Čepičkom jezeru, o čemu svjedoči sačuvana nadgrobna ploča. Usp. FUČIĆ 1982, 71. Ove crtice iz druge polovice 15. stoljeća dobro oslikavaju i ranije stanje povezanosti krajeva uokolo i u unutrašnjosti Kvarnerskoga zaljeva. Karakteristične su i vijesti o poslovnim aktivnostima Ivana i Stjepana Frankapana 1450. u Rijeci. Usp. ZJAJČIĆ 1959, 17.

35 Usp. THALLÓCZY – BARABÁS 1910, 370-373.; KLAJČ 1901, 235.; STRČIĆ 1998, 387-427. Sastankom u Modrušu posjedi su razdijeljeni među sedmoricom tada živih sinova iz Nikolina braka s Dorotejom Gorjanskom i Jurjem I., sinom njihova pokojnog brata, kneza Ivana VI.

Krk, Frankapanska kapela katedrale, štit na sjecištu rebara s kristogramom, snimio D. Krizmanić

Krk, Frankapanska kapela katedrale, štit na sjecištu rebara s inačicom frankapanskog grba, snimio D. Krizmanić

Krk, Frankapanska kapela katedrale, štit na sjecištu rebara s inačicom frankapanskog grba, snimio D. Krizmanić

frankapanskoj kapeli krčke katedrale poredane u slavi središnje pozicioniranih propetih lavova koji lome kruh, možda su predstavljale osobne ambleme pojedinih Frankapana. Njihovi su osobni znaci, tj. brizure, tako bili simbolički okupljeni u čašćenju novoga grba, a time i štovanju uspomene nasljednika na ostavštinu i zasluge uglednoga pokojnika, jer propeti su lavovi tada još zacijelo bili snažno povezani sa samim Nikolom IV. Frankapanom.³⁶ Tako protumačenu ikonografiju svoda krčke frankapanske kapele možemo zamisliti kao zavjet postignutom dogovoru o podjeli i ponovno uspostavljenom zajedništvu koje nije moglo biti dugoga vijeka. Nikako ne treba inzistirati i na tome da je simboličkom značaju pridonosio smještaj kapele unutar sakralnog sklopa, u čijem su oblikovanju stoljećima ranije presudnu ulogu imali istaknuti rodonačelnici loze Krčkih,³⁷ no katedrala matičnog urbanog i stoljetnog političkog središta knezova Krčkih mogla je biti sve osim slučajnog izbora lokacije za ovu izgradnju.

36 Takvi su amblemi pojedinih članova plemićkoga roda, osobito korišteni na pečatnjacima, bili uobičajeni u feudalnoj Europi. U nas rasprava zasad počiva na pojedinim detaljnije obrađenim primjerima. Usp. BOJNIČIĆ, 1886. Novi val podrobnijih sfragističkih istraživanja i sistematizacije ikonografije pečata preostalih u diplomatskoj ostavštini knezova Krčkih donijet će nove zaključke na temelju kojih će jednom možda biti moguće pouzdanije približiti neku od inačica frankapanskih grbova krčke katedrale pojedinim sinovima Nikole IV. Kao materijal za raspravu mogu poslužiti pečati Dujma IV. i Martina Frankapana na kojima se, kako je to bio običaj tijekom 15. stoljeća, zajednički pojavljuju obje inačice grba. Usp. V. KLAIĆ 1901, 232. Na dijalogu o brizurama zahvaljujemo Tomislavu Galoviću.

37 JURKOVIĆ 1990, 81-98.; JURKOVIĆ 1992, 223-236.

Izvori i literatura

Arhiv HAZU, *Visitatio ecclesiarum et capellarum totius insulae Veglae facta ab illustrissimo domino P. Bembo episcopo Veglensi a anno 1565*, list 8

Archivio di Stato di Venezia, *Cancellaria inferiore, Doge „Giurisdizioni“ Veglia, 221, 1730., Veglia Catastico, 562.*

BOGOVIĆ, Mile, Pomicanje sjedišta Krbavske biskupije od Mateja Marute do Šimuna Kožičića-Benje, u: *Krbavska biskupija u srednjem vijeku: zbornik radova znanstvenog simpozija u povodu 800. obljetnice osnutka krbavske biskupije*, ur. Mile BOGOVIĆ, Rijeka–Zagreb: Visoka bogoslovna škola, 1988., 63-74.

BOJNIČIĆ, Ivan, Stari grb knezova Krčkih, *Vjesnik arheološkog muzeja u Zagrebu* 8 (1886) 1: 75-77.

BRADANOVIĆ, Marijan, Prvi krčki renesansni klesari, u: *Renesansa i renesanse u umjetnosti Hrvatske. Zbornik Dana Cvita Fiskovica II*, ur. Predrag MARKOVIĆ i Jasenka GUDELJ, Zagreb: Institut za povijest umjetnosti i Odsjek za povijest umjetnosti Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, 2008., 167-182.

BRADANOVIĆ, Marijan, Pavlinski samostan Bl. Dj. Marije na Čepićkom jezeru, u: *Pićanska biskupija i Pićanština. Zbornik radova međunarodnog znanstvenog skupa održanog 23. i 24. listopada 2008. godine*, ur. Robert MATIJAŠIĆ, Pazin: Državni arhiv u Pazinu i Općina Pićan, 2012., 191-207.

BRADANOVIĆ, Marijan, Graditeljstvo Vinodola u doba Pavlina, u: *Czri-
quenicza 1412. Život i umjetnost Vinodola u doba pavlina*, katalog izložbe, ur. Nina KUDIŠ, Crikvenica: Muzej grada Crikvenice, 2012., 61-80.

BRADANOVIĆ, Marijan, *Grad Krk u srednjem vijeku*, Split: Muzej hrvatskih arheoloških spomenika, 2016.

BUDINICH, Cornelio, *Spitzbogige Bauwerke in Istrien*, Wien: Schroll, 1916.

BUDINIS, Cornelio, *Dal Carnaro al Friuli – Architetture Caratteristiche*, Trieste: Casa Editrice Parnaso, 1928.

CUBICH, Giambatista, *Notizie naturali e storiche sull'isola di Veglia*, Trieste: Appolonio e Caprin, 1874.

EKL, Vanda, Pojava kasnogotičkog mrežastog svodovlja na Krku, *Zbornik radova Fakulteta graditeljskih znanosti Rijeke* 4 (1979.): 275-282.

ERLANDE-BRANDENBURG, Alain, *Katedrala*, preveo Danko Zelić, Zagreb: Nakladni zavod Matice hrvatske, 1997.

FOLNESICS, Hans – PLANISCIG, Leo, *Bau- und Kunstdenkmale des Küstenlandes: Oesterreichisches Küstenland*, Wien: A. Schroll & co., 1916.

FUČIĆ, Branko, *Istarske freske*, Zagreb: Zora, 1963.

FUČIĆ, Branko, *Srednjovjekovno zidno slikarstvo u Istri*, doktorska disertacija, Rijeka – Ljubljana, 1964.

FUČIĆ, Branko, *Glagoljski natpisi*, Zagreb: Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti (Djela JAZU, knj. 57), 1982.

FUČIĆ, Branko, *Terra incognita*, Zagreb: Kršćanska sadašnjost, 1997.

GIGANTE, Riccardo, Lo stemma dei Frangipane Illirici, *Studi saggi appunti (Fiume)* 1 (1944.): 79-82.

HORVAT, Zorislav, Pregled sakralne arhitekture Modruša i okolice u srednjem vijeku, u: *Krbavska bitka i njezine posljedice*, ur. Dragutin PAVLIČEVIĆ, Zagreb: Hrvatska matica iseljenika i Zavod za hrvatsku povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, 1997., 130-150.

HORVAT, Zorislav, Katedrala sv. Jakova u Krbavi kraj Udbine, u: *Krbavska bitka i njezine posljedice*, ur. Dragutin PAVLIČEVIĆ, Zagreb: Hrvatska matica iseljenika i Zavod za hrvatsku povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, 1997., 151-162.

HORVAT, Zorislav, Pregled sačuvanih nadgrobnih ploča krčkih knezova Frankopana, *Senjski zbornik* 32 (2005): 25-56.

IVANČEVIĆ, Radovan, *Gotička arhitektura Istre*, doktorska disertacija, Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 1964.

JACKSON, Thomas Graham, *Dalmatia, the Quarnero and Istria: With Cettigne in Montenegro and the Island of Grado*, Oxford: Claredon Press, 1887.

JURKOVIĆ, Miljenko, *Romanička sakralna arhitektura na gornjojadranskim otocima*, doktorska disertacija, Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 1990.

JURKOVIĆ, Miljenko, »Doppelkapelle« sv. Kvirina u Krku – biskupska palatinska kapela dvostruke funkcije, *Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji* 32 (1992): 223-236.

KLAIĆ, Nada, Knezovi Frankopani kao krčka vlastela, *Krčki zbornik* 1 (1970): 125-180.

KLAIĆ, Vjekoslav, *Krčki knezovi Frankopani: Od najstarijih vremena do gubitka otoka Krka (od god. 1118. do god. 1480.)*, Zagreb: Matica hrvatska, 1901.

LUNDIN, Matthew, *Paper Memory: A Sixteenth Century Townsman Writes His World*, Cambridge: Harvard University Press, 2012.

LJUBIĆ, Šime (ed.), *Commisiones et relationes Venetae I (1433-1527.)*, Zagreb: Academia scientiarum et artium slavorum meridionalium, 1876.

MARGETIĆ, Lujo – STRČIĆ, Petar, Krčki (Vrbanski) statut, *Krčki zbornik* 10 (Posebno izdanje 12) (1988.): 13-92.

MARKOVIĆ, Predrag, Mramorni reljefi radionice Bon u Senju i krčki knezovi Frankopani, *Radovi Instituta za povijesti umjetnosti* 30 (2006): 9-28.

MILETIĆ, Drago, *Plemićki gradovi kontinentalne Hrvatske*, Zagreb: Društvo povjesničara umjetnosti Hrvatske, 2012.

MILETIĆ, Drago – VALJATO FABRIS, Marija, *Sokolac – frankopanski plemićki grad u Brinju*, Zagreb: Ministarstvo kulture Republike Hrvatske – Uprava za zaštitu kulturne baštine (Mala biblioteka Godišnjaka zaštite spomenika kulture Hrvatske, sv. 10), 2003.

STELÈ, France, *Umetnost v Primorju*, Ljubljana: Slovenska matica, 1960.

STRČIĆ, Petar, Frankapan (Frankopan), u: *Hrvatski biografski leksikon* (E-Gem) 4, Zagreb: Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 1998., s. v.

THALLÓCZY, Lajos – BARABÁS, Samu, *Codex diplomaticus comitum de Frangepanibus. A Frangepán család oklevéltára I (1133–1453.)*, Budapest: Magyar Tudományos Akadémia (Monumenta Hungariae historica. Diplomataria vol. XXXV), 1910.

ZJAČIĆ, Mirko, Knjiga riječkog kancelara i notara Antuna de Renno de Mutina, 1436-1461. III, *Vjesnik Državnog arhiva u Rijeci* 5 (1959): 257-459.

ZMAJIĆ, Bartol, Grbovi krčkih knezova, kasnijih Frankopana, *Krčki zbornik* 1 (1970): 255-257

ŽIC ROKOV, Ivan, Kompleks katedrala – Sv. Kvirin u Krku, *Rad JAZU* 360 (1971): 131-157.

Marijan BRADANOVIĆ – Ivan BRAUT

The Frangipani chapel of Krk Cathedral

Summary

The paper seeks to elucidate the circumstances of the construction of the continental-styled Late Gothic chapel with the present-day titular patron of St Barbara, built on next to the Krk cathedral. The models for its shaping, typical for the area of the Quarnero islands, are pointed out as well as the neglected significance of the statement of the chapel's iconographic program and the historical background of the construction period that can be associated with the short-lived agreement from 1449 concluded among the feuding successors of the *quondam* count Nikola IV Frangipani.

Keywords: Northern Adriatic, island of Krk, sacred architecture, kindred of Frangipani, 15th century.